

Storkøbmand, sildesalter og værtshusholder i Nibe. Med ham trådte familien ind i et højere socialt niveau end hidtil. Gennem sønnerne Anders Nielsen Færch og Niels Nielsen Færch, begge storkøbmænd i Nibe, fik han en stor efterslægt, som hørte til Nordjyllands patricierslægter. Nævnes første gang 1721 i skiftet efter moderen og arvede den ikke ringe sum af 100 rdl. Da 2 af hans 3 brødre døde før faderen, som døde o. 1735, arvede han sammen med broderen Laurids også deres arvepart på 200 rdl. 1738 borgerskab i Nibe, [3], s. 50. Omkring 1741 var der dårlige betingelser for fiskeriet. For at holde indtægterne oppe søgte Niels Andersen Færch at erhverve flere sildestader, men kampen om staderne var hård. I 1741 søgte H.J. Gleerup i Aalborg at købe en ny lænke på 8 stader i Østerland m.m. for 800 rigsdalere. To nibefiskere, Jørgen Aggersborg og Peder Sørensen, bød op til 1000 rigsdalere, og endelig bød to andre, nemlig Laurids Lauridsen og Niels Andersen Færch, hver for sig 1250 rdl. "Så dyrt fiskevand i Limfjorden er endnu hidtil i al verden ikke købt" mente Laurids Lauridsen, men hellere betale dyrt en gang for alle end leje til de høje priser, de gode stader var skruet op i. RA, Rtk 2246.102, [6] s.127.

I Nibe købstadsregnskab 1743 står han i en lidt knap form angivet som fisker, men i regnskabet 1744 under nr 178 kommer der flere oplysninger frem: "Niels Færch, beboer sin egen Gaard - Ernærer sig ved Fiskerie, Salterie og Verts-Huus Brug - 1 Karl - 1 Pige for Guds Skyld - Betaler af Formue 500 rdl 2 pro cento: 10 R. og INæring 4 R. Communens Annotationer: er saaledes Modereret i Henseende band icke er bekiendt af Handel til Synderlig Næring, 178 Niels Færch skal i Extra Skat svare 4 Rdlr."

Af en stadebog fra 1749 på Rigsarkivet ses, at han kun havde en lille del af sildebund- garnsstaderne ved Nibe: Nr 2, Lille Munkedrag Lænke, 7. lænke, Nr 3, Store Øredraugs Lænke 7. 12., 13. og 20. lænke, Nr 22 (unavngiven) 5 lænker, Nr 31, Sorck-lænken, 2. støtte-lænke kaldet Færch-lænken. (RA, rtk:2246.102). Efter Glerups død 1750 købte han på auktion næsten alle dennes stader for 9250 rdl. Han købte også andre ud. Hvor han kunne. 2.8.1751 ses således i Kronens skøder: "Skøde til Niels Andersen Færch, Borger i Nibe for 100 Rdl efter den fra de dertil beskikkede Kommissærer indkomne Forretning paa 5 sildebundgarnstader i Limfjorden, nemlig det 1., 2., 3., 4. og 5. paa den 22. lænke

4. Støtt Læncke, kaldet nye 6. Lænke paa Nørrelaae "dessen meed hvor Rad.den begynder, se: paa 2 1/2 allen Vand, er paa hoved Lænkens Høj, midt paa Hecklews Backe". Men også ved lejemaal søgte han at erhverve stader. I "Jordebog over Restrup Hovedgaards underliggende Mølleskyld, Tiende, Bøndergods og Fiskestader 1757" ser man et eksempel på leje af stader: Fiskestader for Nibe Grund eller Nørloe-Slumpens Lenke: Vester Slump, 6. Det østerste-aards stade, 7. Det mellemste stade, 8. Det vesterste stade. Sr. Niels Færk i Nibe har d. 4 Januar lejet de 3 fiskestader paa 3 Aar, for 1757 afgift 96 Rd, alt efteraarsafgift 100 Rd" .

En overenskomst 1770 mellem fiskeriudredere blev underskrevet af bl.a. Niels og Martin Alsing, Niels Færch, Erik Hvid, Jens Knudsen, Lavrids Lauridsen, N. Kierkegaard, Anders Færch. I 1780 ejede han ikke mindre end 396 3/4 stader. Der var tre andre Nibinger i ejerrækken, Jens Knudsen med 49 stader, Anders Nielsen Færch (en søn) med 6 og købmand Erik Hvid med 5. [3] s. 10, [6] s.127.

16.5.1770 forpagtede han brændevinsbrændingen for Nibe bys frihedsdistrikt for 62 rdl. årligt, (Veggerby, Nørholm, Skivum, Sebber, Ejdrup, Vokslev, Farstrup samt en del af Gundersted og Hornum sogn). 21.7.1770 bevilling på færgefarten mellem Fur og Salling.

Den økonomiske struktur Niels Andersen Færchs virksomhed byggede på var typisk for tidens storkøbmænd. Den var varieret og meget fleksibel: almindelig købmandshandel, sildesalteri, værtshushold, tømmerhandel, skibsrederi og fiskeriudredning. Han ejede stadepladser på fjorden og ansatte karle til at drive fiskeri som lønarbejdere. Han forpagtede i en periode konsumtionsvæsenet i Nibes landområde. Den omfattende virksomhed afspejledes i folkeholdet i 1787: 3 ugifte tjenestepiger og 5 ugifte karle (1 salterkarl, 2 gårdskarle, 1 avlskarl og 1 kohyrde). Af de mange foretagender var det sildefiskeriet, som var grundlaget for hans velstand. Situationen var monopollignende, og den kolossale investering kunne have ruineret ham sidst i 1700-årene, hvis han ikke havde satset på en flerstrengt økonomi. I 1790erne faldt sildeforekomsterne nemlig markant ved Nibe, og et tiltagende sildefiskeri ved den svenske kyst pressede priserne, forhold som skabte svære tider for Nibe og dens beboere ([9] s. 35).

Hans rigdom gav sig naturligvis også **til** kende ved ejendomsbesiddelse. Virksomheden blev drevet fra det, der nu er Mellemgade 29-31. Dette fremstår nu som en sidebygning til det smukke hus, som sønnesønnen Niels Andersen Færch opførte 1806 på hjørnet af Mellemgade-Strandgade med facade mod Strandgade. Mellemgade 29-31 er opført før 1761 med 13 fag af bindingsværk. Han ejede også det, der nu er Mellemgade 44-48. Her lå i 1761 en stråtækt bindingsværksejendom på 31 fag opdelt i 8 lejevåninger, hvoraf dog 3 stod tomme, da det var dårlige tider og Nibe affolkedes. [7] s. 35.

Han ejede store arealer og måtte opsætte plankeværker for at værne dem. I et retsmøde 18. november 1780 indankes grenader Fincks hustru for rov af plankeværk. [3] s. 51. Men han havde også penge, der kunne sættes i ejendomme som pant. 1775 gav han Peder Obel et lån på 7000 rdl mod pant i hovedgården Kjærsholmgaard, Salling, Jyske Saml. 4.rk 2.bd s.375). 1778 købte han øen Fur af P.E. Braes til Kokkedal, [40].

Han var en af Nibes store skatteydere. Af den pålignede skat på i alt 140 rdl. i 1758 betalte han således alene 5 rdl (Nibe Købstads regnskab) og i 1773 12 rdl. Han døde natten til den 16.11.1790. Skiftet efter ham ses i Nibe Skpr. 1781-1813, B1 261b. Da boet tilhørende fiskestader i Limfjorden blev sat til auktion i Jyske Efterretninger nr. 5/1791. [39] l.s. 116-118 og [114].